

RDEČI PRAPOR

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Narodnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine prate. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vrnajo. Imenarij. Knjižarna petli-vrstica (širina 88 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

Glasiilo jugoslovanske socialne demokracije.

13. šte. v.

V Ljubljani, v soboto dne 13. februarja 1909.

Leto XII.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo "Rdečega Prapora", Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravištvu "Rdečega Prapora", Ljubljana, Dunajska cesta št. 20.

"Rdeči Prapor"

izhaja redno vsako sredo in soboto in velja za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Razburljiv glasovi.

Na dunajski borzi so bili v četrtek razširjeni zelo vznemirjajoči glasovi. Govorilo se je, da hoče Avstrija v petek izročiti Srbiji ultimatum z zahtevom, da takoj ustavi vse vojne priprave. Najnervoznejši celo pripovedujejo, da je vse pripravljeno za vojno in da ima vojska nalog, v soboto prekoračiti srbsko mejo. V diplomatičnih krogih sicer dementirajo te vesti, toda ne jasno. Pravijo, da hoče Avstrija počakati, če izroči Srbija zunanjim vladam spomenico, ki zahteva avtonomijo Bosne in Hercegovine. V tem odgovoru je pravzaprav že izrečeno, da ima Avstrija vojne namene in da je diplomacija nervozna. Ta živčna razdraženost bi se dala razlagati s trajnim vojnim sčuvanjem v srbskih oficijskih krogih. Resnica je, da se vedejo nekatere osebe na odgovornih mestih v Srbiji tako, kakor bi za vsako ceno hoteli vojno. Tudi je resnica, da je hotela Srbija izročiti vele-vlastim spomenico, s katero zahteva, da bodi Bosna avtonomna pod sultanovo suvereniteto. Ampak za ljudi, ki si znajo ohraniti mirno kri, ni to razlog za vojno. Nameravana srbska spomenica bi ostala brez vspeha zlasti sedaj, ko se je Avstrija pobotala s Turčijo. Vojno sčuvanje v Srbiji je pa postalo stvarno precej brezpomembno, odkar je skupščina odklonila izvanredni vojni kredit v znesku 40 milijonov dinarjev, zaradi česar je tudi vojni minister Živković podal demisijo. Da se zdi avstrijski diplo-

maciji marsikaj sitno, je že mogoče. Toda žrtve vojne ne zadenejo diplomacije, temveč ljudstvo. Opaža se že dolgo časa, da je v Avstriji nekakšna vojna stranka in pisanje vojaških časopisov je že dolgo zelo bojovito. To so znamenja. Ampak še na nekaj se mora misliti. V svojem zadnjem govoru v državnem zboru je Bienerth brez vidne in občutne potrebe naglašal, da mednarodni položaj se ni prost vsake nevarnosti. Če bi se izkazalo, da je Bienerth poslal državni zbor zato domov, da bi bila ljudstvu in njegovemu zastopu zamašena usta spričo kakšnega usodnega koraka, bi se itak dolgi račun za Bienertha tako obremenil, da ga ne poplača izlepa.

Zaključenje državnega zbora.

(Govor poslanca dr. Vikt. Adlerja dne 7. svečana na shodu v "Delavskem Domu" na Dunaju).

Težak je sedanjí trenotek v življenju avstrijskih narodov in vsake med vami, ki doživlja težke boje v tej državi, je imel, kakor pogostoma, za hip menda obupen občutek, če je videl, da more priti taka množina dela, tak vspeh zgodovine, kakršnen je državni zbor splošne volilne pravice, v nevarnost vsled slučajnosti, vsled posameznih neodgovornih oseb in vsled nesposobnosti vlade. Za človeka, ki sodeluje v avstrijski politiki, ni druge tolažbe, kakor pogled na delavsko množico. Davno bi moral človek obupati, obesiti vse na klin in pobegniti, če bi ne videl, da je delavsko ljudstvo vseh narodov krepko združeno in če bi ne bil prepričan, da je tukaj upanje in bodočnost vseh narodov.

Kaj je vzrok današnjemu položaju? Brez posebnega povoda je pol tucata ljudi, ki si bodo ohranili zgodovinsko ime Chocovih fantalinov, izzvalo motenje, kakršnega bi noben zbor ne dovolil in ne trpel. Vprašanje opravičnika nima prav nič opraviti z vprašanjem, kako naj se ravna s temi izgrezniki. Mi hočemo, da se reformira opravičnik, ampak nikakor nečemo pripraviti opozicije ob njeno obrambo; niti možnosti obstrukcije ji nečemo vzeti. Ampak tudi reforma, katero nameravajo Poljaki in

krščanski socialisti, bi bila popolnoma brez koristi proti brutalnemu napadu ljudi, ki nimajo nič čuta za dostojnost in za odgovornost.

Vi, sodrugi, lahko vprašate po pravici: Kako se je moglo trpeti, da razdenejo ljudje državni zbor z ragljami in z velikim bobnjem? Saj bi bila blizu misel, pristopiti, pograbititi te ljudi, vzeti jim instrumente pa jih posaditi na zrak. Mi pa smo mislili, da ne smemo storiti tega, da ne prevzamemo odgovornosti za to, da se je zbornica izpremenila v pozorišče pretepa. Treba bo poiskati drugih sredstev, da se preprečijo taki nesramni napadi na dostojnost parlamenta.

Deset minut pred začetkom zadnje seje se je vedelo skoraj za gotovo, da napravijo češki radikalci spektakel. Vedelo se je tudi, da ima predsednik Weisskirchner namen, prekiniti sejo, če se bo razgrajalo, da je mogoče, posvetovati se o daljnih korakih. To se mi zdi povsem pravilno. Toda bil je tukaj činitelj, ki ni zelel, da bi parlament s svojim predsedništvom sam poskusil napraviti red. Hrup je trajal komaj nekoliko minut in gospod Bienerth je zaključil zasedanje. Prav tako kakor so se češko-radikalni razgrajali cele dni hladnokrvno pripravljali za naskok na parlament, je hodil ministrski predsednik Bienerth hladnokrvno okrog z dekretom za zaključenje. Ne sme se namreč misliti, da je imela preteča češka obstrukcija in zlasti razgrajanje Chocovih fantalinov za ministrskega predsednika samo neugodno plat; imelo je zanj tudi ugodne stvari. Pozabiti se ne sme: To ministrstvo je bilo od rojstva nesposobno za življenje. Gospoda pl. Bienertha je neposredno čakalo to, da se javno in očitno pokaže, da nima večine v zbornici, da sploh ne more dalje vladati. Zato smo v četrtek na seji klubskih načelnikov vprašali: Ali ni vlada v prvi vrsti kriva razmer, ki jih je povzročila ali pa jih vsaj ni preprečila? Saj je morala vlada zbežati pred glasovanjem o dispozicijskem fondu, ki se je imelo izvršiti v proračunskem odseku. Na nobeno stranko se ni mogla zanašati, izvzemaši krščanske socialce; in samo s temi se tudi ne more vladati.

PODLISTEK.

Francka.

Spisal E. Kristan.

Dalje.

Šla sta skupaj in nič več se ji ni zdelo, da mora bežati. Če bi ji bil začel pripovedovati kaj prijetnega o svojem življenju, če bi se bil pobahal, bi ga bila takoj odslavila, zakaj spomin na dopoldnevne zbadljivke je bil še na poti. A tisti hip, ko je Andrej brez sentimentalnosti povedal, kako je sam, se je spomin ustavil in je izginil. Pragnala ga je misel, kako žalostno mora biti življenje fanta, ki je bil sam na svetu in se je zavedal svoje samote. In brez Franckine volje se je zglasila njena misel.

— Žalostno mora biti, zelo žalostno.

Andrej pa ni kazal nič žalosti v očeh. Nasmehnil se je, zamahnil z roko, pa je vprašal:

— Zakaj bi bilo žalostno? Saj ni nikjer zapisano, da moram biti sam. Ljudi je dosti na svetu in če hočem, najdem vsak dan lahko družbo. Še veseli so, če pridem mednje.

Dekletu so se povečale oči. Vsa v čudu je rekla:

— Če ti ni treba samevati, pa ne razumem — Beseda ji je zastala.

— Da vendar samotarim? je povzel Andrej. Pa ni čudno. Nazadnje ne živim v puščavi. Ti

tudi ne in dandanes menda nihče ne. Prihajati moraš med ljudi, če hočeš ali pa če nočeš. Človek ni gosenica. A kadar ni treba, da bi šel mednje, mi ni nič hudo na samem. Takrat človek lahko misli.

— Da, da, je hitela Francka; to je najhujše. Človek misli in nikdar ne trpi tako strašno kakor takrat kadar misli.

— Zakaj? Saj so tudi lepe misli na svetu.

— V samoti? . . .

Zmajala je z glavó. Počasi je nadaljevala:

— V samoti je žalost. Samotni duši se približa vse kar je grenko in temno.

Mladi delavec jo je pogledal. Rad bi bil spoznal, če ji prihajajo iz duše otožne besede in zazdelo se mu je, da je res žalostna. Tedaj se je posilil, da bi se pokazal prav brezbriznega pa je dejal:

— Če pride taka žalost, se pa vzame bič, da mora zbežati.

Zdaj se je Francka nasmehnila, a v smehljaju je bilo še nekaj žalostnega.

— Kje se pa dobi tak bič? je vprašala.

— Vsak človek ga ima, je trdil Andrej, — kadar ga potrebuješ, ga gotovo najdeš, če hočeš.

Nekaj časa je molčal in razmišljal. Potem je začel zopet.

— Žalost ne pomaga nič in ne stori nič dobrega. Volja mora biti močnejša. Tudi ti ne smeš biti žalostna.

Francka se je ustavila in ga je pogledala. Zadnje besede so jo čudno zadele. Zdelo se ji je, da jih je izrekel s popolnoma izpremenjenim glasom. V ušesih je čutila nekaj mehkega in celo v prsah ji je bilo toplejše. In ko ga je gledala, je opazila tudi v njegovih očeh nekaj novega; bile so kakor v rosi okopane, svetle in blage. Naenkrat ji je bilo, da bi bila zahtela. A tisti hip jo je bilo sram, da bi fant gledal njene solze; povsila je glavo in se je ozrla v stran pa je dušila jok z vso silo, da ga je naposled premagala. Mladenič jo je prijel za roko.

— Francka, je dejal, obljubi mi, da se ne boš vdajala žalosti, ampak da jo boš izkušala prepoditi, kadar te bo hotela pograbititi.

Dekletu je bilo tako čudno kakor še nikoli ne. Toliko misli se ji je križalo v glavi, da skoraj ni bilo prostora za vse in toliko občutkov se ji je dvigalo v srcu, da je jelo hitreje in hitreje vtrpati in ji je gnalo kri v lice, v senci, v glavo.

— Obljubi mi je ponovil Andrej.

Tiho, skoraj šepetaje je vprašala:

— Zakaj?

Fant ni vedel, kaj bi odgovoril. Kar bi bil najrajši rekel, se mu je zdelo preveč; kar je čutil,

Na to se ne sme pozabiti. Vlada ni parlamenta zaključila v prvi vrsti zato, da bi ga varovala vloma Chocovih fantalinov, ampak vlada je porabila vlom, da bi sebi rešila življenje. Gospod Bienerth je bil davno zrel za odhod. Meseca novembra je dobil nalogo, sestaviti ministristvo, v katerem bi bile zastopane parlamentarne stranke. Te naloge ni mogel rešiti; razvoja parlamentarnega dela ni znal zavarovati s svojo močjo. Da se je dovolil proračunski provizorij in zgotovil pooblastilni zakon, ni zasluga vlade, temveč zasluga socialnih demokratov. Mi smo prikočili v odločilnem trenutku, bog ve da ne zato, da bi rešili ta parlament, ampak le zato, da ne bi bilo pretveze za neparlamentarno vladanje. Smatrali smo za svojo dolžnost, storiti kar je mogoče, da se ohrani parlament in red ter da se država ne izroči birokraciji. Ali pa misli gospod Bienerth, da plačuje bog vsak teden račun? Položaj ni vedno tak, da bi mogla stranka, ki se zaveda svoje odgovornosti bolj kakor vsaka druga, povzročiti odločitev.

Kakšna vlada je to, ki gre s strankami v boj, da bi napravila obroč okrog protidržavne socialne demokracije, pa ne more živeti teden dni, ne da bi pozivala socialno demokracijo in jo prosila, naj napravi red? Če je imel gospod Bienerth meseca decembra vseh, ni bil to njegov vseh in ni ga dosegel, ker je bil minister, ampak kljub temu, da je bil minister. Nikdar se ni kakšna vlada tako očitno pokazala svoje nezmožnosti kakor Bienerthova.

Reklo se bo, da pač nima mnogo zaupanja v zbornici, ampak da uživa zaupanje odločujočih oseb. To ni morda cesar, temveč Gestmann. Zavrtnost krščanskih socialcev je podrla Becka. Ampak Beckovi grehi so bili še zadostni za Bienerthovo politično veljavnost. Naj je Beck imel napačne ideje in napačen sistem; Bienerth nima nobene ideje. Naj se je posluževal napačnih sredstev — mi smo imeli hude boje z njim; ampak kakšno ministristvo je to, ki ne ve, kaj da hoče, razven živeti? Ki položi roke v naročje in stoji brez dela in brez načrta pred največjimi težavami? Reklo se bo: Bienerth je zaključil parlament in povrh še češki deželni zbor. Ampak za to ni treba političarja. Za to zadostuje hlapec. Te niso politične ideje.

Če ne bi bilo tako nezmislno, bi človek skoraj verjel, da so Bienerth in Chocovci sokrivi ene in iste akcije. Chocovci so mu res pomagali iz zadrge.

Ali se ima epizoda predrznosti in pobalinstva smatrati le kot delo posameznih ljudi ali kot znamenje globokejšega dogodka? Prav dobro vemo, da je Avstrija v težki krizi, katere ni mogla odpraviti s samo splošno volilno pravico v parlamentu. Če pravijo ljudje, ki brez misli blebetajo, kar nahajajo v časopisih brez misli: »Zdaj vidite, kaj premore ljudska zbornica«, tedaj odgovarjamo mi, ki smo s svojo krvjo sezidali to zbornico: Nikoli nismo rekli, da je to konec reforme, ampak začetek, prvi korak in prvi pogoj za preosnovo.

se mu je zdelo predrzno. Pa je odgovoril:

— Tako — žalost ni za tako mlado, lepo dekle.

Hipoma mu je šinila kri v obraz, kakor da je rekel nekaj nedopustnega, neumnega. Hotel je popraviti, pa je dejal:

— Hudo bi mi bilo, če bi vedel, da si žalostna.

Šele zdaj je dvignila glavo in ga je zopet pogledala s povečanimi očmi.

— Tebi bi bilo hudo, Andrej? ga je vprašala z začudenim glasom, a neskončna želja jo je prijel, da bi pritrtil.

— Rad bi te videl prav veselo in prav srečno, pa bi bil tudi sam vesel.

Dekletova roka je zadržala, Andrejcu pa je bilo tako, kakor da jo mora objeti in pritegniti na prsi. Premagujoč se ji je krepko stisnil roko in tedaj se je spomnila, da stoji na cesti s fantom in da jo vsak čas lahko vidi tovarišica ali sosedica in da ne bi vedela, kam in kako izginiti, če jo začno zopet zbadati. Polagoma, prav na rahlo mu je izvila roko in je začela korakati.

Misel na tovarišice, na opravljanje in zasmehovanje jo je obletavala v daljavi, a premagati je ni mogla, zakaj tako blago in lepo ji je bilo kakor še nikdar ne, odkar ni več skakala po domači trati za metulji. Bližala sta se hiši, v

Vedno smo govorili: »Potreben je preobrat cele države; ne le v državi, ampak tudi v deželah se mora izvesti demokratizacija. Če se pa zgoraj upirajo demokratizaciji deželnih zborov z vsemi štirimi, če se misli z malenkostnimi birokratičnimi sredstvi preiti čez narodna vprašanja, namesto da se spravi v zbornicah na razpravo, če se ne upa predložiti zakonov, tedaj se ne more priti naprej. Zdaj sta predložena dva zakona. To ni vrhunec modrosti. Ampak obe nacionalni stranki sta priznali, da dajeta zakonska načrta priliko za razpravo.

Da, če ne bi bil storil Beck največje napake, da ni predložil zakonov, ki sta bila že pred letom gotova, če bi bil pred letom storil, kar je Bienerth zdaj storil po sili, bi bil imel veliko ugodnejše pogoje in prihranili bi si bili marsikaj. V češkem deželnem zboru bi ne bilo prišlo do obstrukcije, ki je dala glavni povod obstrukciji v državnem zboru.

Samo trajno delo ob vseh uredbah, dosleden preobrat — če je revolucija preostrá beseda, dasi je revolucija, četudi mirna — more iz Avstrije napraviti pametno državo, v kateri se more živeti. Zato smo bili pripravljene na največje težave. Pripravljene smo bili, da z zmago splošne volilne pravice še ni odločena zmaga Nove Avstrije in da je treba dela še leta in leta. Toda na kraju pameti nam ni, da bi obupali. Delati, pa ne zdvajati, to morajo imeti pred očmi vsi ljudje, ki hočejo rešiti ogromno vprašanje, kako bi mogli narodi skupaj živeti v tej državi. Kdor pa vrže puško v koruzo, ker razgraja par fantalinov in kdor čaka na to, da parlament ne bo mogel opraviti ničesa, namesto da bi ga podpiral, ta ni zmožen, da bi vodil politiko v Avstriji.

Vprašanje je težko in podziga vse strasti. Vemo pa tudi in podali smo sijajen dokaz, da se lahko premagajo strasti, vsaj toliko, da se omogoči skupno delo tudi v tem parlamentu, kjer stoje stranke z noži druga proti drugi. V času največje razburjenosti, v času živinskega ščuvanja je stalo devetinosemdeset socialnih demokratov, Nemcev in Slovanov, v eni vrsti in se je postavilo na bran proti skupnim sovražnikom. Zakaj nam je bilo mogoče? Ker se zavedamo, da narodna vprašanja, kolikorkoli so resna, niso edina, ki se tičejo ljudstva. Vsakdo med nami misli resno na svoj narod; vendar pa ne bomo nikdar dovolili, da bi se prepil tako razvil, da bi bila socialna politika potisnjena v kot. Zadnjič sem dejal v parlamentu in ljudje so se čudili: »V našem taboru je Avstrija, če je Avstrija sploh mogoča«.

Če nečemo poginiti v tem živinskem boju, tedaj imamo samo eno pot, ki so jo pokazali socialni demokrati. Ne vsm, kakšno ministristvo se bo zdaj porodilo. Bere se kup imen in meni se prav zdi, da imajo nekateri časopisi takso za to, če se kak minister imenuje, če že ne pri vladi, pa vsaj v listu. Kaj hoče Bienerth, se ne ve, ker ni v njegovem delovanju spoznati nobene logike, nobene misli: Ampak to je gotovo: Delavsko ljudstvo brez razlike narodnosti mu bo prav jasno

kateri je stanoval Andrej in žal ji je bilo, da je le še kratka pot do nje. Ko sta bila že prav blizu, se je oglašil:

— Ali si kaj huda na me?

Preden je mogla začudena odgovoriti, je pa nadaljeval, hitro, kakor da se je zbal odgovora:

— Veš, če si tako sama, bi si pa včasih lahko skupaj preganjala samoto. Pripovedoval ti bom povesti, vse, kar jih vem, da ti ne bo dolgčas. Če ti bodo presedale, mi pa kar poveš. Meni to nič ne stori. Pa se lahko pogovoriva tudi kaj pametnega. Če ti je všeč.

Tako tiho, da je komaj slišal, je odgovorila:

— Da.

Tedaj sta se nakratko poslovila. Andrej je šel v hišo, Francka je pa hitela domov, kakor da ne more pričakati trenutka, ko pokaže komurkoli kako je srečna.

Mati je bila skoraj še bolj godrnjava kakor ponavadi. Francka pa je ravnala z njo tako mило kakor da ni boljše in ljubeznivejše matere na svetu. Zdelo se ji je, da je pusta izba polna solnca in da se je naenkrat izpremenilo vse. In po kratkem kosilu se je vesela vrnila v tovarno, kakor da ni nikjer zabavljivih tovarišic in da je v vsakem človeškem srcu sama dobrota in ljubezen.

Dalje.

povedalo: Zahtevamo, da se takoj skliče parlament.

Zahtevamo, da se nadaljuje socialno-politično in politično delo. Če je Bienerth nezmožen, naj gre. Od vlade in od strank zahtevamo, da se prepil ne žene do blaznosti. Vsi nam bodo odgovorni za škodo in nikakor ne bomo trpeli, da bi se nezmožnost vlade in meščanskih strank izrabila za vlado s § 14.

Mogoče je, da ne more parlament vsega kar bi moral; ampak da ne zna birokracija nič drugega, kakor spravljati Avstrijo s svojim gospodarstvom na kant, je pokazovala desetletja. Zatorej na noge s parlamentom! Naprej z delom in pred vsem: Sem s tako vlado, ki zna in hoče delati s parlamentom. (Dolgotrajno, burno odobravanje.)

Naš zbor.

Dalje.

O političnem položaju je poročal sodrug

Etbin Kristan:

Ako si hočemo napraviti sliko o političnem položaju, moramo poseči nazaj do tistega časa, ko so se v Avstriji izvršile volitve za državni zbor na podlagi preosnovane volilne pravice, s katero se je vsaj deloma realiziralo načelo splošnosti in enakosti. Če opazuje človek, ki ni socialni demokrat, avstrijsko zgodovino zadnjih let, politični razvoj in politične dogodke ter išče jasen pregled, se mu mora zazdeti, da je vsa avstrijska politika kup nerazumljivih, neosnovanih, kontradiktornih in neverjetnih slučajev. Toda ker ni dogodka brez vzroka in povoda, morajo imeti tudi navidezni politični slučaj svoje razloge. Te pa najde raziskovalec brez težave, če se postavi na socialistično stališče in premotruje razvoj v zmislu zgodovinskega materializma. Samo socialistična metoda nam pojasni, kar ostane buržoazni ideologiji in zlasti avstrijski nacionalistični ideologiji nerazumljivo. Če se rešimo buržoazno-narodnjakarskih predsodkov in onega tesnega obzorja, v katerem se zamenjujejo zgodovinski zakoni z lastnimi željicami in nazori, pa se ozremo na gospodarske interese, tedaj se nam razvzlajo neumevnosti in neverjetnosti, najdemo logiko v navideznih kontradikcijah in spoznamo, da se je vse prav tako razvilo, kakor se je moralo v razmerah razviti. Jasen nam je tedaj tudi sedanji položaj in lahko nam je spoznati svoje bodoče naloge.

Državnozborska volilna borba leta 1907 se je vrnila pod gospodarstvom dvojne fraze: Tukaj klerikalne, tam protiklerikalne. Na eni strani se je operiralo z duhovniško avtoriteto, na drugi strani se je agitiralo proti »farstvu«. Kar je pod temi gesli mogoče producirati načelnega, se je spravilo v volilno agitacijo. S perečimi gospodarskimi vprašanji se je bavila skoraj samo socialna demokracija. Nacionalna fraza ni mnogo veljala, ker so bili volilni okraji že po zakonu s skoraj popolno gotovostjo odkazani posameznim narodom. V celi državi so klerikalci doživeli veliko razočaranje. Ko so v starem parlamentu sodelovali ob volilni reformi, so mislili, da jim je s splošno in enako volilno pravico velika večina v novem državnem zboru brez dvoma gotova. Volitve jim niso izpolnile upov; ne le da niso prišli z veliko večino v državni zbor — ostali so celo v manjšini proti strankam z neklerikalnimi programi. Logično bi bilo soditi, da bodo liberalne stranke takoj porabile svojo moč, s katero so bile same presenečene in da se razvije v parlamentu energičen boj proti klerikalizmu za zakonito uveljavljanje najbolj dalekosežnih svobodomiselnih načel. Toda preludij volilnega boja je ostal preludij, zakaj močnejši nego ves principelni liberalizem je bil — strah pred socialno demokracijo. Gospodarski interesi so potisnili vse druge v ozadje. Socialistu se ne zdi čudno, da se je razvil boj za žep, za želodec, za kapitalistične in agrarne profite, boj gospodarsko močnih na eni in gospodarsko slabih na drugi strani.

Na Slovenskem se je klerikalcem bolje godilo kakor v celotni državi. Tukaj so dosegli vse kar so pričakovali. Zmagali so v vseh deželah in osvojili so skoro vse slovenske in sploh jugoslovanske mandate. A prav pri nas je bilo liberalno-klerikalno nasprotje ob volitvah najživejše. Kjer ni bila zmaga od vsega začetka nedvomna, se je poostil volilni boj tako, da je dobil naravnost gausne oblike. Povdaranje liberalnega načela in zastrupljanje osebnega naprotja bi bilo dalo logično soditi, da bodo izvoljenim poslancem kandidatna gesla vodilo vsega političnega dela. Če je bil slovenski liberalizem porazen doma, o čemer a priori ni bilo najmanjšega dvoma, se je vendar v državnem zboru lahko opiral na veliko protiklerikalno večino. A v slovenski politiki ni bilo opaziti niti poskusa v tej smeri, temveč je liberalizem takoj kapituliral in brez vsakega pomisleka zatajil samega sebe. Volilna borba ni rodila le 87 socialno-demokratičnih mandatov, temveč je pokazala tudi na Slovenskem krepk nastop in napredok socialne demokracije. Spoznati je bilo treba, da se razvija tudi pri nas boj med proletariatom in kapitalizmom. Stranko, ki si ni mogla priboriti med Slovenci ne enega mandata, so navidezno prezirali in zasmehovali, vendar pa so jo na tihem tako vpoštevali, da je njen obstanek mogočno

vplival na razvoj slovenske strankarske politike. Liberalci so proti vsem zakonom logike in doslednosti začeli z vso energijo koketirati s klerikalci, a razlog za to je bil, naj so se svojih nagibov zavedali ali pa ne, največji dokaz socialno-demokratskega napredka.

Značilno je za naše razmere, da je izhajala direktiva za to taktiko iz — kakor pravijo — «bele» Ljubljane, iz središča slovenskega naroda, iz mesta, kjer je bil boj med liberalizmom in klerikalizmom najbolj strupen, kjer je bila obramba liberalne posesti najbolj pereča. Zmagala je v ožji volitvi liberalna stranka. Prav lahko ni bilo. Ogromna večina, katero je liberalni kandidat dosegel v ožji volitvi, ne dokazuje ničesar. Dalje.

Zaupniki, ki so dobivali po več iztisov žepnega koledarja, so naprošeni, da vsaj do konca meseca februarja odračunajo.

Politični odsevi.

Svoj kabinet je reformiral baron Bienert na sledeči način: Predsedništvo ima baron Bienert, notranje ministrstvo baron Haerdlt, domobransko ministrstvo pl. Georgi, justično ministrstvo dr. Viktor pl. Hohenburger, naučno ministrstvo grof Stürgkh, trgovinsko ministrstvo dr. Weißkirchner, finančno ministrstvo vitez Bilinski, ministrstvo za javna dela Avgust Ritt, poljedelsko ministrstvo dr. Albin Bráf, železniško ministrstvo pl. Wrba. Ministri-rojaki so za Poljake Abrahamovicz, za Nemce Schreiner, za Čehe Začek.

V novem kabinetu so sledeči novi ministri: Dr. Hohenburger za pravosodje. Mož je bil doslej advokat v Grádu. Politično je nemški nacionalce. Leta 1897 je bil izvoljen v državni zbor, ostal je pa poslanec samo do l. 1901. O njegovih državnih in upravnih talentih so ne ve nič. Tudi ni nič znano, da bi se bil v pravosodstvu kaj odlikoval. Do vlade prihaja prav iz skotja. 2. Grof Stürgkh za nauk. Plemeniti grof je znan, ker že davno stremi po ministrskem portfelju. V starem državnem zboru je bil srđit nasprotnik splošne in enake volilne pravice. V zadnjih letih se je močno bližal klerikalcem. Njegovi nazori so sploh fevdalno-nazadnjaški. 3. Dr. Weißkirchner za trgovino. Doslej je bil predsednik poslanske zbornice. Na dunajskem rotovzu je bil ravnatelj. Po političnem stališču je krščanski socialce, sicer pa od nekaj velik streber. 4. Bilinski za finance. Bil je že minister. On je cian poljskega kola, ki pa ni nič kaj zadovoljno z njegovim imenovanjem. 5. Ritt za javna dela; v Inomstu je bil dvorni svetnik pri namestništvu — neznana veličina. 6. Bráf za poljedelstvo; njegova žena je hči pokojnega dra. Riegerja, on je Staročeh, sicer ni mnogo povedati o njem. 7. Wrba za železnice, je bil doslej sekcijski načelnik in je že enkrat provizorično vodil železniško ministrstvo.

Med krščanskimi socialci se pokazujejo že nekaj časa nasprotja, ki se ne morejo več imenovati malenkostna. Izbruhnila so na dan pri deželnozbornih dopolnilnih volitvah na Dunaju. Potem se se pokazala v časopisu; krščansko-socialni «Deutsches Volksblatt» je z vso silo napadal stranko in zlasti Gessmana, češ, da je njegova politika kriva sedanjega položaja. Pa tudi Weißkirchnerjev vstop v ministrstvo je povzročil hude boje. Opozicija v stranki je odločno nasprotovala. Končno je Weißkirchner izrekel, da ne želi, da bi ga stranka odposlala v ministrstvo, ampak da mu le dovoli vstop. Disciplina se torej krha.

Novo Bienertovo vlado ne pozdravljajo stranke posebno navdušeno. Čehi niso z njo nič zadovoljni in tudi Jugoslovani so sklenili, da zavzamejo opozicionalno stališče. Celo Poljaki ne kažejo še nič veselja. Na veliko večino se torej vlada nikakor ne bo mogla opirati. Gospod Bienert je napravil pri sestavljanju novega ministrstva mnogo napak, največja pa je ta, da je sam ostal v njem.

Krščansko-socialna stranka na Dunaju je morala popustiti svojim nezadovoljnejšem. V Döblingu je prišlo, kakor smo že poročali, pri dopolnilni deželnozborni volitvi med oficijalnimi kandidatom stranke Drösslerjem in kandidatom nezadovoljnejšem Hengelom do ožje volitve. Zdaj je Drössler odstopil, dasi je imel veliko več glasov kakor Hengel. Pri ožji volitvi bi bil pa vendar ta zmagal, ker bi bili najbrže nemški nacionalci glasovali zanj. V okraju Neubau, kjer je tudi ožja volitev med dvojico krščanskih socialcev, se še niso pobotali. Z avtoriteto voditeljev je na vsak način še slabo in to je najbolje znamenje, da gre s stranko navzdol.

Za predsednika v parlamentu mesto Weißkirchnerja, ki postane minister, so krščanski socialci določili Pattaia.

«Pravo Lidu», glavno glasilo česke socialno-demokratske stranke, razpravlja na uvodnem mestu o zaključenju državnega zbora ter dokazuje, da ni storila vlada ničesar, da bi zagotovila parlamentu redno delo in pravi: «Uradniška vlada, vlada birokratov, starih okostenelih sekcijkih sefov, ki niso nikdar prišli do neposrednih stikov s pravim političnim življenjem, ki smatrajo vsakega državljanca ta «podanika» in vsako pravico za «milost», ta

vlada poskuša smatrati sama sebe za začetek in konec vsake državniške modrosti in njeni domišljavosti in nezmožnosti se mora umikati deželni zbor in parlament!» Potem izvaja glasilo, da se vlada lahko nekaj časa opira na bajonete in gospoduje mesec, dva, ali pol leta brez državnega zbora; toda priti mora dan, ko se zopet odpre parlament. «Tisti dan, pravi članek, naj se Bienert ne drzne stopiti pred parlament. Ljudski državni zbor ne trpi, ko bo odpravljena nad njim zagrešena brezpravnost, niti minute tistega pred seboj, ki je bil začetnik njegovega ponižanja in osramočenja.»

Med kombinacijami o položaju zasluži največ pozornosti tista, ki pravi, da se pripravljala vlada na nove volitve. Baron Bienert je doslej kazal, da mu je vzlic vsem neuspehom prva skrb, obraniti svoj portfelj. Zato je verjetno, da je pripravljen, žrtvovati tej «ideji» tudi parlament. Mnogo se govori o rekonstrukciji parlamenta, v katerem pa naj bi ostal Mataja. To je baje brezpogojna zahteva meščanskih Nemcev. A če bi stopil tak kabinet pred državni zbor, je skoraj gotovo, da bi bil takoj izžvižgan, parlament pa bi bil tedaj nedvomno razpuščen. Govori se celo, da je za nove volitve že določen april ali maj. To bi tudi povsem odgovarjalo klerikalnim namenom, ki že davno silijo na razpust državnega zbora. «Pravo Lidu» poziva organizacije, naj se pripravijo, da jih ne presenetijo nove volitve.

Češki socialni demokratje so imeli v nedeljo dopoldne velik shod zaradi zaključenja državnega zbora, na katerem sta poslanca sodruga Nemeč in dr. Soukup obsojala burke radikalcev ter ostro kritizovala Bienertovo vlado. Po shodu je bila velika demonstracija.

Dunajski socialni demokratje so imeli v ponedeljek večer deset ljudskih shodov z dnevnim redom: «Ljudski parlament in njegovi zločinski nasprotniki». Poročali so: V Leopoldovem mestu poslanec Oton Glöckner; na Alsergrundu poslanec Ivan Smitka; v Favoritih (v Delavskem Domu) poslanca dr. Adler in Jakob Reumann; v Medlingu poslanca Anton Schrammel in Ljudevit Wutschel; v Rudolfsheimu poslanec Ferdinand Skaret; v Fünfhausu poslanec Avgust Forstner; v Hietzingu poslanec Ljudevit Bretschneider in sodrug Emil Polke; v Otakringu (v Delavskem Domu) poslanca Anton David in Franc Schuhmeier; v Hernalsu poslanec Ferdinand Hanusch; v Floridsdorfu poslanec Karl Seitz. V torek večer so bili trije enaki shodi ter so poročali v Margaretih Josip Hannich, v Simmeringu poslanec Lavrenc Widholz, v Brigittinavi poslanec dr. Ellenbogen.

Korajši čeških radikalcev, ki so vzor našim naprednjakom, je dobro posvetilo «Pravo Lidu». Glasilo teh junakov je v soboto, ko je bil državni zbor že zaključen, z debelimi črkami pozivalo svojo pristaše, naj ohranijo mir v Pragi, češ, da «praška ulica v tem trenutku ne sme zlesti v nastavljeno past». Šest mesecev so socialni demokratje očitali radikalcem, da gonijo ljudstvo v nastavljeno past nemških nacionalcev. Zato so dobivali naslove denunciantov, kazinskih trabantov, vladnih zolnarjev i. t. d. Zdaj je naenkrat preobrat, čeprav bi se zdelo logično, da govori ljudstvo, kadar se zapro poslancem usta. Ampak stvar se pojasnjuje. Junaki, kakršni so narodno-socialni poslanci in krcinalni opozicionalci do vratu, so od petka brez imunitete kot državnozborni in od sobote kot deželnozborni poslanci. Sto žrtev so zahtevali aranžirani praški izgredi, ampak narodno-socialni poslanci so bili na varnem. Zdaj je drugače in zato naj bo zdaj naenkrat mir... To so vzori in učitelji naših narodnjakrjev.

O «veleizdajskem» procesu na Hrvaškem. Državno pravdnštvo je zaplenilo brošuro «veleizdajniški proces», ki so jo izdali branitelji obtoženih veleizdajalcev. Sodišče je zaplenbo potrdilo. Državno pravdnštvo bi moralo 8 dni po potrjeni zaplenbi podati predlog za kazensko postopanje zoper izdavalce brošure. Ker tega ni storilo, so slednji zahtevali, da se v smislu zakona zaplenba brošure prekliche. — Patrijarh Bogdanović je, kakor poroča «Obzor», konferiral z Wekerlem, in protestiral proti obtožnici zagrebškega državnega pravdnika kot glava srbsko-pravoslavne cerkve, ker obtožnica taji eksistenco te cerkve in krivo razlaga njeno delo, njeni svečeniki pa se popisujejo kot pristaši politične propagande. Dr. Wekerle je patrijarhu izjavil, da on v tem oziru nikakor ne odobrava obtožnice in da se ne zлага z njenimi izvajaji.

Sedanje hrvaške razmere najbolje karakterizira tiskovna svoboda, katere ni. Zadnjič n. pr. je «Slobodna Riječ» napisala to: «Narodno raztrgani, gospodarsko plenjeni kakor kolonija, politično pa vedno v suženstvu pod absolutističnimi vladami, so bili Hrvatje in Srbi vedno sluge in žandari tujih interesov. Krvaveli so za tega in onega, danes se eksponirajo in žrtvujejo za to ali ono oblast, sami pa izhajajo vedno najhujše. Hrvatje in Srbi so bili vedno kladivo v rokah tuje razredne politike, služeci ji zavedno ali nezavedno. Enkrat so reševali Dunaj, drugič Pesto, a vselej so za nagrado dobili absolutizem, pod katerim se je skrivale gospodarsko plenjenje tujega kapitalizma.» To se v Zagrebu zapleni! Ali pa besede, ki so

bile pri nas že stokrat zapisane: «Avstro-Ogrska mora postati federativna država, ali pa hoče biti samo velika ječa za vse narode in večna valilnica nemirov, iredente in vojnih nevarnosti, ki prihajajo od zunaj in od znotraj»... Če se konfiscirajo take pri nas, ki nimamo preveč slobode, brez vsakega pomisleka proste, objektivne in svarilne besede, tedaj si je lahko misliti, kakšna je svoboda na Hrvaškem sploh v dobi eksponentov.

Zagrebške «Slobodne Riječi» zadnja številka je bila zopet zaplenjena. Državni pravdnik si je privoščil ves uvodni članek o «veleizdajniškem procesu». Vidi se, kakšen strah ima Rauchova vlada pred resnico.

Na Ogrskem se baje pripravlja nova koalicija pod pokroviteljstvom Apponyija, Andrasyja in Kossutha. Zakonski načrt o zemljiškem davku je bil v zbornici sprejet.

V Srbiji so se začela zopet pogajanja med starimi in mladimi radikalci, da bi se dosegla sprava, ker se v skupščini ne more izvršiti nobeno delo.

V Srbiji se še vedno rožlja s sabljo. V finančnem odseku skupštine je vojni minister Živković trdil, da je vojna neizogibna in je zato zahteval 40 milijonov dinarjev vojnega kredita. Po njegovih trditvah bi Srbija s tem denarjem v osmih tednih organizirala 250.000 rednih vojakov in 50.000 prostovoljcev. Tudi to je že povedal, da izbruhne vojna začetkom maja. Jezni so pa srbski oficiozi na Rusijo; ko je hotela srbska vlada razposlati državam spomenico, ki zahteva avtonomijo Bosne, ji je ruska vlada energično odsvetovala in povedala, da nima Srbija od nje pričakovati nobene pomoči za vojno. Obenem je povedala nabiranje prostovoljcev v Rusiji.

Med Bolgarijo in Turčijo je bilo zadnji čas razmerje zelo napeto. Kakor smo že poročali, je Bolgarija mobilizirala velik del svoje vojske in čeprav je Turčija izjavljala, da želi mir, je vendar tudi ona izvršila razne vojne priprave. Nesporazum je bil zaradi odškodnine, ki bi jo imela plačati Bolgarija Turčiji. Zediniti se nista mogle zaradi svote, vrhutega pa je bila za Bolgarijo težava, ker ne bi lahko dobila tako velikega posojila. Zdaj se je pa vmesala Rusija in sicer se je trjena policija pokazala jako spretno. Turčija je Rusiji dolžna še 72 obrokov vojne odškodnine, katere bi imela vsako leto plačati 340.000 turških funtov. Rusija ponuja Turčiji, da naj si zaračuni te obroke na račun bolgarske odškodnine. Tako bi Turčija dobila, kar zahteva, seveda ne gotovega denarja; Bolgarija pa ne bi bilo treba skrbeti za posojilo. Na drugi strani pa postane Bolgarija odvisna od Rusije in se odtrga od Avstrije, s katero je bila zadnji čas v jako tesni zvezi. Sodi se, da sprejmeta Turčija in Bolgarija ruski predlog.

Angleški kralj s kraljico je prišel v Berlin, kjer je bil slovesno sprejet. Na banketu sta kralj Edvard in cesar Viljem naglašala svojo miroljubnost.

Sodrugi v Ljubljani in okolici!

Vlada je zaključila državni zbor v trenutku, ko je bilo ljudskemu zastopstvu rešiti dalekosežna dela, na katera čaka delavsko ljudstvo že dolgo z največjo nestrpnostjo. Izvršitev najvažnejših socialnih nalog se je s tem zopet zavlekla, ker baron Bienert ni bil kos položaju in ni hotel izvesti posledic iz svoje nezmožnosti. Spričo tega dejstva mora delavstvo jasno in glasno povedati svoje mnenje, pa Vas zato vabimo na

Ljudski shod

ki bo
v torek, dne 16. t. m.
ob 8. uri zvečer

— v veliki dvorani —
„Mestnega Doma“

s sledečim dnevno redom:

1. Zaključenje državnega zbora; poročevalec sodrug Etbin Kristan.
2. Železničarji in krumirske organizacije; poročevalec sodrug Josip Kopač.

Sodrugi!

Važnost dnevnega reda je sama po sebi tako jasna, da je ni treba posebej povdarjati; pa smo zato prepričani, da pridete vsi do zadnjega na shod, da mogočno zadoni glas delavstva.

Sklicatelj.

Po zaključku lista.

Vojno ščuvanje. Prve vesti o avstrijskem ultimatumu Srbiji je objavila krščansko-socialna „Reichspost“, ki je notorično v zvezi z vojno kamariolo. Večinoma so bili glasovi, ki so se razširjali o tej stvari, napačni; iz uradnih krogov se poroča, da ni govora o ultimatumu, ki bi ga bila Avstrija poslala Srbiji, temveč da je name-ravana spomenica, ki bi jo Avstrija poslala drugim državam, da jih opozori na vojne priprave v Srbiji. Avstrija je tudi izjavila vevlastim, da si ne namerava prilastiti nobenega srbskega zemljišča.

Srbski vojni minister Živković je preklical svojo demisijo, ker se mu je zagotovilo, da dovoli skupština vojne kredite, ki jih je zahteval. Ščuvanja je v Srbiji na vsak način še vse polno, zlasti Jurček še vedno razgraja. Obiskal je tudi ruskega poslanika Sergejeva, s katerim se je baje do dobrega skregal.

Ožje volitve na Dunaju. V četrtek so bile v dveh dunajskih okrajih ožje volitve za deželni zbor in sicer v obeh okrajih med uradnimi in opozicionalnimi krščanskimi socialci. Te volitve so se končale še z večjim presenečenjem kakor prve. V Döblingu je bil izvoljen opozicionalni kandidat Hengl, ki je dobil 4520 glasov. Tukaj je namreč uradni kandidat Drössler že pred ožjo volitvijo odstopil. Vendar je bilo zanj od-dano 721 glasov. 1178 glasovnic je bilo praznih. Veliko večje začudenje pa je povzročila volitev v 7. okraju. Tukaj je dobil v pondeljek, pri glavni volitvi, uradni kandidat krščansko-so-cialne stranke Völk 5122, njegov nasprotnik, kandidat nezadovoljnih krščanskih socialcev Ne-pustil pa 3722 glasov. Pri ožji volitvi se je pa to razmerje popolnoma izpreobnilo: Ne-pustil je dobil 6831, Völk pa 2840 glasov, tako da je puntar v stranki izvoljen z ogromno večino. 27% ni volilo, dasi velja volilna obveznost.

Domače vesti.

Najžalostnejšo vlogo igrajo v sedanjem trenotku zopet slovenski liberalci. Državni zbor je zaključen. Par čeških radikalcev — vzorov za naše „Narodne Delavce“ — je vprizorilo v zbornici nesramno in bedasto burko. Šef vlade je pokazal brezprimerno nezmožnost. Socialno zakonodajstvo in narodno-politično delo je ustavljeno. Liberalci pa — ne bev ne mev. Tudi njihovih par poslancev so poslali domov. A ne da bi genili z mezincem! Vstvarjena je situacija, ki sili še političnemu anal-fabetu besede na jezik. A naša „stranka inteli-gence“ ne da sape od sebe. Da bi vsaj povedala, kaj sodi o položaju, vzrokih in povzročiteljih po-ložaja. Pa nič! Bogve, čemu imajo poslance in časopise. Če nima „Slovenski Narod“ Kranjske hranilnice, mu je pust ves svet. In to hoče voditi politiko celega naroda, pa se čudi, da propada na vseh koncih in krajih. Čemu pa naj živi, če v takih trenutkih še ziniti ne zna?

V ljubljanski „Delavski šoli“ tolmači sodrug Etbin Kristan tuje besede, ki se največ rabijo v časopisju in v političnem življenju. Sodrugi, ki niso vpisani v „Delavsko šolo“, pa bi se radi udeležili tega pouka, naj pridejo v četrtek ob pol 8. uri zvečer v šolski lokal, Resljeva cesta, v tisti hiši, kjer je Petričeva gostilna.

Razmere v Žabkarjevi tovarni. Dolgo časa smo prizanašali, ker smo upali, da se bodo vendar predrugačile razmere; ker pa vidimo, da se ne, moramo v korist delavcev nekoliko opisati to-varniške nedostanke v varnostnem in zdravskem pogledu. V tem podjetju so nepopisne nevarnosti, zlasti pri stružnicah pomanjkljive varnostne na-prave, tako da je delavec vedno izpostavljen ne-zgodi. V kovačnici so večinoma vsa okna raz-bita, vrata poleg tudi, tako da piha posebno po zimi skozi, da je groza. Urejeno je prav za rev-matizem. Gospod Žabkar se malokdaj prikaže v kovačnico, drugače leta ves dan po tovarni; sem ga najbrže ni, ker piha — in ker nima dim no-benega pravega izhoda. Za umivanje ima 50 de-lavcev malo posodo od 4 litrov in seveda ni mo-góče, da bi se vsi umili, tako da gredo skoraj vsi neumiti na kosilo, za jetiko je tukaj dobro poskrbljeno. Stranišče ne odgovarja niti temu, kar zahteva naša ljubljanska občina pri zidavi. Izlivek je višji ko tlak in ni čuda, da stoje del-avci pri potrebi v vodi. Priporočamo vsem de-lavcem čolne ali pa ribiške čevlje. Ker pa plače pri Žabkarju ne dopuščajo tega, naj bi prometno društvo za tuje nabavilo kaj takega, pa bi lahko tudi tujci hodili gledati to zanimivost. Steklo je večidel razbito in tudi tukaj piha, da je groza; če pomislimo, da delajo kovači zmeraj pri ognju, in prihajajo potem v tisto luknjo, se lahko ugane, da je bolezen neizogibna. Revmatizem imajo sko-ranj vsi delavci pri Žabkarju. Tlak je kameniten, kar še bolj hladi po zimi. Po noči ni nobene luči v stranišču in kmalu bomo čitali v listih, da je padel kakšen delavec v blato. Iz livarne se vidi vsakdo, če je na stranišču. To so nedostanki, ki se morajo neodvlačno odpraviti. V petek, dne 29. januarja dopoldne se je pripetila nesreča pri smirkovi koluti (Schmirgelscheibe), ko je brusil 19 letni Pavel Zatlér; koluta se je razletela in mejhen kos je zadel ob strani čela njega, več drugih kosov je letelo na vse strani, največji kos je pa letel proti primožim (Schraßstocken), kjer

delo več delavcev. Slučajno ni bilo, na vso srečo nobenega tam, pa je kos odletel mimo skozi okno na dvorišče Zakotnika; tamkaj pa delajo tesarji. Poleg vseh nevarnosti je samo Zatlér po-nesrečen; njega so takoj odpeljali z rešilnim vo-zom v deželno bolnico. Smirkova koluta ni imela takrat nobene varnostne naprave in sploh bi ne smela stati proti primožim. Upamo, da bo obrtni nadzornik stvar sedaj bolj pazno zasledoval ter pogledal, kje in kako kaj stoji. Če bi bil kos priletel direktno v glavo, je neizogibna smrt, pa če bi bil še tako majhen, ker gre to pri brusenju kolute z brezprimerno hitrostjo. Končno moramo še nekaj navesti. — Gosp. Žabkar ne bode za-branil, da bi se njegovi delavci organizirali — kljub temu, da je že marsikaterega vrgel na cesto. Priporočamo mu v njegovem interesu, naj se po-pravi, potem ne bo imel šnopsarjev, ki ob pon-deljkih in tudi po več dni plavajo. Tako se vzgaja pijančevanje na obojno škodo. Treba je v tem oziru reda glede na delo. Dobro delo bodo iz-vrševali le tisti, ki bodo vedeli, za kaj da delajo in kako odgovagati mizernemu stanju, v katerem se zdaj nahajajo delavci.

Naši klerikalci odobravajo zaključitev dr-žavnega zbora. Če je med njimi še kaj politično zrelih ljudi, bodo pisano gledali, kako more stranka, ki neprenehoma povdarja svoj demokra-tizem, ravnati tako nedemokratično in odobravati tak protidemokratičen korak vlade. V državnem zboru so se vršile burke; nacionalistična blaznost je slavila orgije; narodnjaško komedijaštvo je oviralo delovanje državnega zbora. To je vse resnično. Ampak vse to ne nalaga demokraciji dolžnosti, da razbije parlament, temveč da po-maga, rešiti ga nore obstrukcije. Prijetno ni, da so v parlamentu Choci in Fresli; ampak z demokratičnega stališča se mora potrpeti, zakaj te ljudi so prav tako poslali volilci v državni zbor, kakor Kreka ali pa Šušteršiča. Parla-ment ima pravico in celo dolžnost, razmišljati, kako bi preprečil bobnanje in trombenanje in tudi vlada ne sme biti gluha za to vprašanje. Ampak delavne zmožnosti parlamenta ne reši vlada, če ga pošlje domov. Bil je čas, ko so tudi kleri-kalci na ves glas zahtevali delaven parlament. Sedaj odobravajo vpokojitev parlamenta. Kako se to vjema? Navidezno nikakor ne. Toda kdor po-zna klerikalce, najde lahko ključ. Dr. Šušteršič je že lani fantaziral o razpustitvi parlamenta in demokracija ne pomeni klerikalcem nič dru-zega, kakor klerikalno nadvlado. Predčasno raz-puščenje parlamenta je nedemokratično, ampak če upajo klerikalci od novih volitev profita, tedaj publicirajo, da je demokratično. Povrh vsega pa zaupajo tudi § 14. Kadar je državni zbor za-ključen, gospodari vlada na svojo pest in od Bienerthovega gospodarstva pričakujejo klerikalci več političnih daril kakor od parlamenta. Zato hvalijo Bienerthov samovoljni korak, zato so po-ložili svoj demokratizem na led. In demokratič-nemu dr. Kreku je prav tako.

Slovanski centum se je konstituiral. V pred-sedstvo so voljeni dr. Ivčević, dr. Šušteršič in dr. Hruban. Centum šteje 58 članov.

Liberalno-klerikalne zveze je konec; to je povedal dr. Tavčar sam na shodu liberalnih zaupnikov prošli torek. Voditelji so se delali tako, kakor da bi oni odpovedovali klerikalcem ljubezen. Stvar je pa vendar nekoliko drugačna. Zvezo so prelomili klerikalci, ker so dosegli, kar so hoteli, pa zdaj ne potrebujejo več sloge. Dr. Tavčar je v svojem poročilu govoril, da je bilo vse skupaj samo kratko premirje. Toda takrat, ko so sklepali „harmonijo“, ni bilo govora o premirju, temveč o trajnem sodelovanju obeh strank. Tudi ni res, da bi se bili izključili samo osebni boji, ampak z liberalne strani je bil ustavljen vsak načelni boj proti klerikalizmu. Kako bo znanprej, se bo že pokazalo. Nam je vseeno. Kakor ni rešila liberalcev sloga, jih tudi nesloga ne bo, pa naj dr. Žerjav tisočkrat trdi, da je za liberalce položaj ugoden. S tem, da je nekoliko radikalcev zatajilo načela in vrglo puške v koruze, ni rešen liberalizem. Saj se niso začeli reorganizirati šele v torek, ampak že pred de-setimi leti. Kmalu bodo umrli vsled samih večnih reorganizatoričnih operacij.

S Kranjsko deželno bolnišnico smo se mo-rali že večkrat baviti. Kakor se vidi, pa vse pi-sanje nič ne zaleže. Pod starim deželnim od-borom je bilo tam mnogo kriččega, a klerikalci so se širokoustili, da bo čez noč vse v redu, kadar prevzamejo vladi oni. Zdaj vladajo v de-želi, a razmere so se v marsičem še poslabšale. Kar je na Kranjskem klerikalnega, misli, da je zdaj zlata doba za katoliško nazadnjaštvo in da ne vlada v deželi noben zakon več poleg inter-eso v klerikalizmu. Tako se nam piše o razmerah v bolnišnici: „Človek bi mislil, da je bolnišnica dobrodelen zavod, v katerem veljajo za enake vsi, ki morajo tukaj iskati zdravja. Toda nekateri člani osobja mislijo drugače ter delajo velike razlike med „pravimi“ in „slabimi“ katoličani. Posebno neumestna je pa vsiljiva klerikalna agi-tacija, ki se vodi v tem zavodu. Neka ženska, ki ima menda nalogo, snažiti hodnike in stopnice, opravlja to agitacijo s posebno vnemo. Njena največja skrb je nekakšna „bratovščina vednih maš“, v katero sili bolnike, češ, „saj se plača

samo ena krona“. Če bi agitiralo za to nepo-trebno bratovščino pri zdravih ljudeh, bi človek molčal; ona pa nadleguje bolnike, ki imajo po 39 stopinj vročine, ko so torej nezmožni, da bi se branili. Ne moremo še dvomiti, da je to čisto navadno izsiljevanje. Bognedaj, da bi dobila bolna služkinja od svoje gospe par vinarjev, da ji po-roča o svojem zdravju; čim zavoha omenjena agitatorica kaj takega, je že pri bolnici, ki se je ne odkriža, dokler ji ne izroči svetle kronice. Na medicinskem oddelku se opazuje to že dlje časa. Merodajne faktorje prosimo, naj energično na-pravimo konec temu nadležnemu beračenju, ki je na vsak način nedopustno. Tudi naj se preneha tisto nepotrebno vsiljevanje svetlih podob in molkov, ki je tukaj v navadi.“ Objavljamo ta dopis, pa upamo, da se že enkrat uredite te raz-mere, sicer bo treba glasneje govoriti.

«Slovenec» se zdi čudno, da ne verjamemo, kar je trdil o razlogih, iz katerih je baje ljubljans-ki župan gospod Ivan Hribar dne 19. septembra 1908 predlagal porabo vojaštva. «Slovenec» vest je pravila, da je župan to storil zaradi delavcev, ki dobe v soboto plače. Klerikalno glasilo je pač reklo, da ima to vest iz zanesljivega vira; mi pa tega ne verjamemo. In «Slovenec» to ni prav pa dokazuje, da bi morali verjeti, ako bi naši uredniki bili časnikarji, češ, deželna vlada ni dementirala tega in župan Hribar tudi ne. Vse res in lepo. Vendar pa ne verjamemo kljub temu, da so našim urednikom časnikarska pravila znana toliko kolikor «Slovenec». Orgauu «S. L. S.» priznavamo, da je stvar nekoliko čudna, če hoče, zelo čudna. Ne pravimo, da se je «Slovenec» zlagal, ampak sodili bi, da je bil mistificiran. Deželna vlada bi bila sicer lahko dementirala, toda prisiljena ni dementirati privatne časnikarske vesti, zato tudi njen molk še ni dokaz. Gospod Hribar ni dementiral; morda ni utegnil, morda je prezrl «Slovenecovo» notico, morda je pozabil nanjo. Pomanjkanje dementitija nas samo na sebi ne more prepričati, da bi verjeli vest, ki je naravnost neverjetna. Če «Slovenec» ured-niki premislijo stvar, nam bodo menda priznali, da je neverjetna. Kako naj bi prišel ljubljanski župan do te misli, da bi bil klical vojaštvo zaradi delavstva? Kaj so delavci uprizorili izgrede po noči 18. septembra? Kaj so jih delavci aranžirali? Kaj bi mogel biti župan, ki je vrhovni šef policije, tako slabo poučen, da bi ne bil vedel, kakšni ele-menti so takrat ekscedirali? Pa dalje: Ljubljansko delavstvo je priredilo v raznih časih številne, velike demonstracije, in vse so se izvršile z vzorno disci-plino, v najlepšem redu, brez vsakih izgrediv. Spominimo se le na dan 28. novembra 1905, ko je bilo več kakor 10.000 delavcev in delavk na nogah in je praznovalo ves dan, pa ni imela poli-cija najmanjšega opravka. Vse te reči so županu znane. Kako bi bilo torej mogoče, da bi se mu zdeli bajoneti potrebni zato, ker dobe delavci plače? Kako naj človek verjame tako trditve? «Slovenec» redakterji naj premislijo stvar na vse plati, pa nam bodo radi priznali. Neverjetna je. In če gospod župan doslej še ni storil tega, kdove zakaj; jo go-tovo dementira in pove, da mu nikdar ni prislo na kraj misli, tako slabo, tako žaljivo soditi o ljub-ljanskem delavstvu.

Besedica «gospod» v našem listu je pičila „Slovenec“ urednike. Malo da niso napisali cele disertacije, ker smo, pisoc o ljubljanskem županu, parkrat rabili besedico „gospod“. To je le dokaz, koliko važnosti polagajo na titulature v klerikalnem uredništvu, kjer pišejo n. pr. vedno v množini, kadar govore o škofu. Za nas je to nazvoslovje zelo brezpomembno in „Slovenec“ bi smel uvaževati o naši etiketi, če bi v eni no-tici dajali liberalnemu županu naslov gospoda, a bi ga odrekli klerikalnemu težaku. Tako pa bi bilo pametnejše, če ne bi iskati dlake v jajcu.

Za zvišanje odvetniških tarifov vlagajo od-vetniške zbornice po Avstriji prošnje na justično ministrstvo. Gospodje advokatje se sklicujejo na splošno draginjo in na svoje uslužbenice, ki za-hte vajo boljše plače. Zanimivo je, da se priznava draginja vselej, kadar bi „boljši krogi“ radi do-segli profit; kadar se sklicujejo delavci na dra-ginjo, je pa navadno ni. Takrat dokazujejo prav gospodje advokatje kot pravni zastopniki pod-jetnikov, kot občinski svetniki in poslanci ter kot delodajalci, da se prav po ceni živi. In tudi ta ni od muh, da zahtevajo višji tarif zaradi plač uslužbencev, še preden so jim kaj priboljšali.

Samomor vojaka. Pretečeno sredo je umrl v mariborski vojaški bolnišnici 21 letni prostak 47. pešpolka Franc Kumer iz Dietersdorfa na Sr. Štajerskem. Kumer se je 15. januarja s svojo službeno puško s samomorilnem namenom težko ranil, baje radi različnih sekatur, katere je moral pretrpeti pri 12. stotnji. Še na smrtni postelji je klical stotniku, naj ga pusti pri miru, on da se ne da dalje sekirati. Kumer je bil edina opora stare svoje matere. Čudno je vsekakor, da je to pri dotični stotnji že 6. samomor, odkar ji za-poveduje sedanji poveljnik. Baje je zahteval stotnik -avditor preiskavo, a se je reklo, da je Kumer tako težko ranjen, da ne more izpovedati in tako je šlo njegovo trpljenje ž njim v grob, ne da bi se kaznovali krivci tega trpljenja.

«Svobodna Rijeka», glasilo socialno-demokra-tične stranke na Hrvaškem, je objavilo resoluciji našega strankinega zbora o razmerah na Hr-

vatskem in o aneksiji Bosne in Hercegovine. Spricho nasilstva, ki vlada sedaj na Hrvatskem, se nič ne čudimo, da je bil velik del prve resolucije zaplenjen. O zboru samem je pričel bratski list jako zanimivo uvaževanje.

Dvojni samomor vojakov se je izvršil v noči od pondeljka na torek v ljubljanski artilerijski vojašnici. Desetnik Jože Kogoj iz Idrije in četovodja Karl Valcok iz Šlezije sta po dogovoru vstrelila drug drugega. Zvečer sta bila še v neki gostilni, kjer sta pila v družbi. Ko sta odhajala, je Kogoj pustil gostilničarju štiri krone, češ, da jih itak ne bo več potreboval. Oba sta potem odšla v vojašnico. Kmalu so nekateri vojaki začeli dva strela in začeli preiskavati po vojašnici, kaj se je zgodilo. Ko so prišli v baterijsko pisarno, so našli oba podčastnika s strelji v glavah mrtva na tleh. Ko je prišel polkovni zdravnik, je moral samo konstatirati smrt. Sodi se, da sta s svojimi samokresi v enem hipu vstrelila drug drugega. Na mizi se je našlo Valcokovo pismo, v katerem baje pravi, da gre zaradi nesrečne ljubezni v smrt. Menda sta že pred daljšim časom dogovorila skupni samomor, ker je tudi Kogoj pisal domov, naj mu mati odpusti žalost, katero ji bo povzročil.

Ustrelil se je v Trzinu na Primorskem v prsi vojak lovskega bataljona, ki je tam nastanjen. Vzrok poskušnemu samomoru je, ker se mu je izneverila zaročenka na Slovaškem. Te dni je baje dobil pismo od doma, v katerem mu to naznanjajo. Ta obupnost ga je gnala do tega nesrečnega koraka. Umril ni.

Predsednik avstrijskega Lloyda postane bivši železniški minister Derschatta. Svoj mandat v državnem zboru odloži zaradi tega in s politiko bo zdaj sploh konec. Pa — gospod Derschatta si najbrže misli, da predsedništvo Lloyda več nese kakor politika, vsaj če človek ni minister.

Zadnji Obrenović — v kabaretu. Iz Pešte poročajo, da se je nezakonski sin kralja Milana Obrenovića, Kristič, stalno naselil v Budimpešti in da nastopi v kabaretu kot pevec.

Iz stranke.

Vsem organizacijam jugoslovanske socialno-demokratske stranke.

Nepričakovano zaključenje državnega zbora, s katerim je Bienertov kabinet hotel rešiti svoj obstanek ne glede na politično in gospodarsko škodo, ki jo prizadene samovoljni čin delavnemu prebivalstvu, je ustvarilo tako resen položaj, da mora delavstvo nemudoma nastopiti z vso odločnostjo, da prepreči novo škodo in eventualno nameravane neustavne korake.

Zaradi tega pozivamo vse politične organizacije, naj nemudoma prirede shode, na katerih povdari delavstvo svoje stališče vprično zaključnja ljudskega parlamenta. Treba je, da se to izvrši povsod in brez zavlačanja. Prireditev vsakega takega shoda naj se naznani uredništvu „Rdečega Prapora“, kamor naj se tudi poroča o izvršitvi shodov.

Krajevne organizacije, ki žele navodil, govornikov i. t. d., naj se v prvi vrsti obrnejo do odbora svoje deželne organizacije, ali pa naravnost do izvrševalnega odbora. Vsaka organizacija naj skrbi za čim številnejšo udeležbo.

Izvrševalni odbor.

Glavni odbor hrvatske socialno-demokratske stranke je naznanil izvrševalnemu odboru naše stranke, da pozdravlja sklep strankinega zbora, ki predlaga konferenco zaradi razmer in nalog, ki so nastale vsled aneksije Bosne in Hercegovine. Hrvatska socialno-demokratska stranka se bo udeležila konference.

Sodrug v Spiljetu si nameravajo napraviti „Delavski Dom“. Koncem predpusta imajo v skupnih društvenih prostorih veliko veselico. Čisti dobiček je namenjen skladu za stavbo delavskega doma.

Dopisi.

Št. Vid nad Ljubljano. Pred par leti se je tukaj ustanovila mizarska zadruga, ki je zelo ponosna, da je „Prva Kranjska“. Načelnik tej zadrugi je mizar v Dravljah Ivan Bergant, podnačelnik pa Jakob Koman, ki je še večji umetnik od prvega. Člani zadruge stoji čvrsto na klerikalni podlagi, po čemer sodijo nekateri, da so dobri kristjani. Kolikor so pa nam znana načela krščanstva, bi rekli, da ta zadruga še turška ni, kaj šele krščanska. Vsaj delavci lahko tako sodijo, zakaj ž njimi delajo zadrugarji tako kakor se jim zljubi. O navadah te gospode in o njihovem socialnem čutu dobi lahko pravi pojmi, komur povemo sledeče. Par dni pred novim letom so napisali s svinčnikom na kos umazanega papirja in potem pribili v delavnici na zid, da so odpustili delavci mizarske delavnice. Nihče ni prav opazil tega dekreta, ki še po zunanji obliki ni bil nič podoben razglasu ali naznanilu. Bolj so se pa delavci začudili, ko je popoldne pred novim letom hodil delovodja po delavnici kričeč: „Ob šestih vsi v klanjijo!“ Delavci so se povpraševali, kaj bi v pisarni, ko nimajo še pričakovati plačila, ker ima teden še en delavnik? Eden izmed de-

lavcev je pa mislil, da je uganil prav in je dejal: „Bergant je dober človek; gotovo nam da kaj za novo leto.“ In res se ni motil, zakaj dobili smo nekaj za novo leto: Vsak svojo delavsko knjižico s podpisanim izpričevalom, kakršnega zna samo papa Bergant napisati. Potem je dobil še vsak par zasluženih kronic in je takoj lahko premišljeval, kam naj se obrne in kaj naj začne s svojo borno plačico. Največ namreč plačajo po tri krone na dan in še te mezde najrajši ne izplačajo popolnoma, temveč utrčajo, če le kaj morejo. Poleg načelnikstva v zadrugi ima Bergant še drugo čast; odbornik je namreč v šentvidski hranilnici. To je povod, da prihaja večkrat v dotiko s črno suknjo. Seveda se menijo gospodje tedaj o vseh mogočih rečeh in tudi mizarskih pomočnikov ne izpuščajo. Kadar jih imajo na jeziku, se povprašuje, kakšni delavci so v zadrugi, Bergant pa pridno referira, kdo je nasproten čukom ali pa Marijinim devicam i. t. d. Najrajši bi imeli v zadrugi delavnici same čuke, ker jih Zapret vedno priporoča Bergantu, ta je pa zelo uslužen, ker je odbornik hranilnice in noče tam imeti težav. Pa seveda tudi zato, ker bi na klerikalnih delavcih lahko drva cepal, pa bi mirno držali. Delavcem, ki so še ostali v mizarski zadrugi, priporočamo, naj se združijo v strokovni organizaciji, zakaj brez organizacije je delavec zapušen in še misliti ne more na izboljšanje svojega položaja.

Shodi.

Shod mizarjev v Ljubljani se vrši v soboto zvečer „pri Levu“. Mizarji, vsi na shod! Dnevni red zelo važen!

Sv. Križ pri Trstu. Kakor je bilo sklenjeno in naznanjeno, se je vršil v nedeljo, dne 24. m. m. shod pri Sv. Križu, na katerega je bil povabljen tudi dr. Tuma iz Gorice. Prostorna dvorana v gostilni Maganja je bila polna delavcev in kmetov iz Sv. Križa, Kontovelja, Nabrežine in drugih vasic. Shod je otvoril sodrug I. Regent, ki je bil tudi izvoljen za predsednika. Poročal je dr. H. Tuma o delavsko-kmečkih gospodarskih zadrugah. Na shod je prišlo tudi nekaj tržaških mestnih narodnih razgrajčev. Iz mesta so prišli menda peš in so na Proseku zbrali skupaj še nekoliko „tovarišev“. Toda, ko so dospeli na shod je bila dvorana že polna in le malo jih je našlo še v njej prostora. Ti so skušali motiti sodr. Tumo. Toda kmalu so spoznali, da na shodu ni moke za njihov kruh. Polagoma so odšli z dvorane in so skupaj z ostalimi skušali napraviti hrup v bližnji gostilniški sobi. Začeli so svirati na glasovir in plesati. Ampak zopet so morali nehati, ker so jim sodrugi dali vedeti, da niso v Narodnem domu v Trstu. Pametno je naredil tudi gostilničar Maganja, da ni hotel razgrajčema dati vina. Tudi oni, ki so s početka bili v dvorani, so dobili od dr. Tume zaslužen lekcijo, ki je ne bodo kmalu pozabili. Tako se je narodnjakom ponesrečil „posten“ načrt. Zvečer pa, ko so odhajali, so jim naši sodrugi zažvižgali odhodnico. Omeniti moramo, da je med postenjakoviči bilo le par delavcev, dočim so tvorili večino propadli študentki in sinovi nekaterih bogatejših narodnih mož. Samo ob sebi je umevno, da je to pestro četico vodil dr. Jaklič.

K poročilu sodr. dr. Tume je govoril še sodr. Regent. Ker se ni nihče oglašil k besedi je poslednji s primernimi besedami zaključil ta lepo uspeli shod. Po shodu se je vršila zaupna seja, na kateri se je sklenilo, da se v najkrajšem času prične delati v svrhu ustanovitve kmečke delavske gospodarske zadruge za tržaško okolico. In mi smo prepričani, da bo tržaška zadruga uspevala v korist okoličanskega delavca in kmeta.

Strokovni pregled.

Strokovne organizacije se opozarjajo na shod v Mestnem domu, ki bo v torek zvečer. Pridite polnoštevilno!!

Občni zbor Strokovne zveze tobačnih delavcev in delavk, podružnica Ljubljana, se je izvršil dne 6. t. m. v gostilni „pri Kroni“. Predsednik sodr. I. Zupan je podal vestno in marljivo sestavljeno poročilo o delovanju odbora; poročilo bi bilo vredno kar največje razširitve. Upamo, da ga prinese bratski list „Tobačni delavec“ v polnem obsegu. Blagajniško poročilo je podal sodr. Znidaršič. Blagajna je v povoljnem položaju. Odboru se je izrekla zahvala. — Sodr. Ant. Kristan je nato predaval o strokovni in gospodarski organizaciji delavskega ljudstva. — Sodr. I. Kocmur pa je orisal v daljšem govoru naloge Strokovne Zveze. — Izvolil se je nato nov odbor, kateremu načeluje zopet sodrug Josip Zupan, kar je porok, da bo tudi v l. 1909 podružnica tako izborna delovala, kakor je v l. 1908. — Želeti je, da se vse tobačne delavke in delavci oklenejo svoje strokovne organizacije, ki je edina Strokovna zveza!

III. okrajna konferenca zidarjev se bo vršila v soboto, dne 27. in v nedeljo, dne 28. sušča v Gradcu v Svehatski pivovarni. Začetek bo ob 8. uri zvečer. Dnevni red: 1. Volitev komisije za pregledovanje mandatov in za sestavo odbora; 2. Poročila: a) predsednika, b) kontrole posameznih delegatov; 3. Agitacija; 4. taktika pri štrajkih; 5. Izvršitev sklepov IX. zveznega zbora; 6. Volitev okrajnega predstojništva; 7. Razno. — Vsakih 200 članov ima pravico do enega dele-

gata. Skupina, ki ima nad 100 članov ima tudi pravico do enega delegata. Delegati se imajo izkazati z mandatom in člansko knjižico.

Občni zbor zidarjev (Centralne zveze avstrijskih zidarjev) se bo vršil 15. sušča 1909 v Budjevercih na Češkem. Na dnevnem redu je poleg običajnih poročil tudi mezdno gibanje in tarifne pogodbe. O zboru bomo poročali.

Društvene vesti.

Ljubljanska podružnica kovinarjev priredi predpustno zabavo s plesom v vsih prostorih restavracije pri Perlesu poleg glavne pošte v Prešernovih ulicah, dne 20. svečana, na pustno soboto. Začetek ob 8. uri zvečer, vstopnina 30 vin.

Delavska zveza v Dubrovniku („Savez medju radnicima“) je imela v nedeljo, dne 24. januarja t. l. občni zbor. V odbor so bili izvoljeni dobro znani sodrugi: Blaž Miškovič za predsednika, J. Bogdanovič za podpredsednika, J. Sirišćević za tajnika, A. Končina za blagajnika, I. Vidovič, P. Perčin, A. Albrizio za odbornike, C. Damiani, J. Garaba in S. Pejović za pregledovalce.

Kulturna sramota.

Če imajo zagovorniki smrtnih kazni se kaj človeškega čuta v srcu in človeškega spoznanja v glavi, bi jim moralo to, kar se godi na Francoskem, odkar je večina v zbornico odklonila odpravo smrtnih kazni, odpreti oči in pokazati, da nima smrtna kazen niti najmanjšega etičnega pomena, pač pa vpliva naravnost živinsko. V torek, 26. m. m. je bil v mestu Carpentras obglavljen morilec Danvers. Kar se je godilo ob tej žalostni priliki, je tako grozno, da človek najrajši ne bi verjel; kar se je pa res godilo in se mora verjeti, je pa največja nevarnost, da izgubi človek sploh vero v človeštvo.

Na Francoskem je predpust zelo živahen in kar se godi pri nas komaj na maskaradah, je tam preneseno na ulice. Maskare hodijo od kavarne do kavarne, od gostilne do gostilne, uganjanje šale in burke po ulicah in trgih ter zabavajo sebe in druge, kakor le znajo in morejo. Po noči pred obglavljenjem so se pa zbirale cele čete maskiranih gospodov in dam pred — sodiščem, kjer je trepetal obsojenec, ki so mu bile štete ure življenja. Prepevali so zabavljive in sramotilne pesmi, dvajset ljudi je pa naenkrat zapelo s primerno slovesnostjo De profundis, tako da je obsojenec v celici slisal svojo lastno smrtno pesem.

Pri obglavljenju je bil okrog giljotine postavljen vojaški kordon, tako da množica ni mogla videti usmrtitve. Do štirideset tisoč ljudi je hrupno protestiralo, ker niso mogli „uživati“ groznega pogleda. Strašno je še živinstvo v človeku!

V mestu Aix (izgovarjaj „E“) v Provansi je predsednik republike dva morilca, ki sta bila obsojena na smrt, pomilostil na dosmrtno ječo. V sredo, dne 3. t. m. se je zbralo 4000 ljudi pred ječo, ki so hrupno protestirali proti pomilostitvi. Hoteli so po sili vlomiti v ječo in linčati oba obsojenca. Policija in vojaštvo je moralo razgati podivjano množico.

Vajenca

ličo za jermenarsko in torbarsko obrt

Mihael Jager

Ljubljana, Poljanska cesta št. 9.

Vabilo

domačo plesno veselico

ki bo
v četrtek, dne 18. svečana 1909
v gostilni g. Pavška na Martinovi cesti 36.
Godba na lok. Začetek ob 8. uri.
Vstopnina 30 vin.

K obilni udeležbi vabita najljubneje

Rosa in Ivan Pavšek.

Ceno perje za postelje!

En kilogram sivega, osmukanega 2 K, napol belega K 2 80, belega K 4—, prima puhastega K 6—, najboljšega prima, opukanega, najlepše vrste K 8—, puh siv K 6—, bel K 10—, prani puh K 12—, od 5 kg naprej franco.

Gotove postelje

iz gosto tkanega, rdečega, modrega, rmenega ali belega inleta (pavolnine — nankinga), tuhent, 170 : 116 cm velik in dve blazini, 80 : 58 cm veliki, napolnjeno z novim, sivim, očiščenim, izdatnim in trpežnim perjem K 16—, z napol puhom K 20—, s puhom K 24—, tuhent sama K 12—, K 14—, K 16—, blazinic K 3—, K 3 50, K 4—, razposilja proti povzetju, ne vračunši zavojnico, franco od K 10— naprej. 52—18

Maks Berger, Deschenitz, 228 (Böhmerwald).
Če blago ne ugaša, se zameti ali pa vrne denar. — Čelik zastoj in franco.

Sodrug, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. . . Agilirajte povsod za **„Rdeči Prapor“!**

52-11

Svoji k svojim!

Lud. Černe
zlatar in trgovec z urami
ter zaprišeženi sodnijski cenilec
Ljubljana, Wolfove ulice 3.
Izborna zaloga briljantnega blaga, zlatnine, srebrnine in raznih ur.
Časna delavnica
za popravila in nova del a.
Cene najnižje. Solidna postrežba.

*Putniki v Ameriko
Najeti koliko dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na*
Simona Sinetex
*v Ljubljani, Kolobovecove ulice 22
Najbolj znan Pojavnik doje se v Ljubljani*

Prva slovenska ::
:: modna trgovina
za gospode
Engelbert Skušek
Ljubljana
Mestni trg šte. 19
se najtopleje priporoča.

104-85

Klobuke, olinde
in čepice v najnovejših
in velikih izberah priporoča
Jvan Soklič, Ljubljana
Pod Trančo šte. 2.

52-14

Dolnška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg
v Ljubljani
Telefon šte. 188.

priloga svoje

Izborna pivo v sodcih in steklenicah.
ZALOGA V SPODNJI ŠISKI.

52-5

Globoko izpod cene
prodajam zaradi pomanjkanja prostora: Obloke, povrhnjke, zimske suknje, dežne plašče za gospode in dečke. Najmodernejša konfekcija za dame in deklice. 52-16

Konfekcijska trgovina
v Ljubljani **A. Lukič**
Pred škofijo šte. 19.

10-8

E. & A. SKABERNÉ
LJUBLJANA
Mestni trg št. 10.

Zaloga manufakturnega blaga na debelo in drobno.

Telefon št. 177

52-21

L. Tomažič
zaloga piva
v Spodnji Šiški pri Ljubljani.

Telefon št. 177

Gosp. gostilničarjem in p. n. slavnemu občinstvu priporočam
**zagrebaško in
:: oško pivo ::**

Kmečka delavska
gospodarska zadruga
v Dobravljah, Goriško.
Registrovana zadruga z omejeno zavezo.
Ustanovljena 1. 1908.

Vino se pošilja od 56 litrov naprej po jako zmernih cenah.

Podpisano se tem potom zahvaljuje dosedanjim vinskim odjemalcem, posebno občnemu konsumnemu društvu v Ljubljani, delavskemu konsumu v Idriji, zasebnikom v Mirnu in drugod.

To priliko pa uporabi, da priporoča veliko množino še neprodanega vipavskega naravnega vina iz lastnih kleti združenih kmetov iz Dobravelj, Skrilj, Brji, Šmarji, Rihemberga, Kamanja in bližnjih vasi, vsem svojim dosedanjim in novim odjemalcem po Kranjskem, Primorskem, Štajerskem, Koroškem in drugod.

19 **Zadružno vodstvo.**

Ustanovljena 1847. 52-8 Ustanovljena 1847.

Čovarna pohištva J. J. Naglas
Turjaški trg št. 7 :: LJUBLJANA :: Turjaški trg št. 7
Največja zaloga pohištva za spalne in jedilne sobe, salone in gosposke sobe. Preproge, zastorji, modroci na smeti, žimnati modroci, otroški vozički i. t. d. Najnižje cene, Najsolidnejše blago.

Največja zaloga, najboljše in najcenejše tvrdka za naročevanje ozir. nakupovanje!

Čoploev za pleskarje, sobne slikarje, zidarje, mizarje.
Lakov, pristnih angleških za vozove.
Emajlne prevlake, pristne, v posodicah po 1/2, 1/4, 1/8 in 1 kg. 104-18
Jantarjeve glazure za pode. Edino trpežno in najlepše mazilo za trde in mehke pode.
Voščila, štedilnega, brezbarvnega in barvastega za pode; najcenejše in najboljše.
Rapidola, pripravljena za vsakovratne prevlake.
Brunolina za barvanje naravnega lesa in pohištva.
Olje in mazilo za stroje, olje proti prahu.

Maščoba za usnje.
Ojnatih barv, priznana najboljših.
Ojnatih barv v tubah, g. dr. Sch. önfelda.
Firneža, prirejenega iz lanenega olja, kranjskega.
Steklarskega kleja, pristnega, zajamčeno trpeznega.
Gipsa, alabasterskega in štukaturnega.
Karbollina, najboljšega.
Fasadnih barv za apno.
Barv, suhih, kemičnih, prstenih in rudninskih.
Kleja za mizarje in sobne slikarje.
Vzorci za slikarje, najnovejših.

Ustanovljeno 1. 1892. **Adolf Hauptmann v Ljubljani** Ustanovljeno 1. 1892.
I. kranjska tovarna ojnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.